

اعتکاف تمرین انقطاع از غیر

وجود آدمی، همانند پاره خطی است که از دو سو، تا بی نهایت، قابل امتداد است...

وجود آدمی، همانند پاره خطی است که از دو سو، تا بی نهایت، قابل امتداد است و انسان مختار، بر سر دو راهی انتخاب، ناگزیر از گزینش است. آیا به سوی فلاح برود و یا راه ضلالت را در پیش گیرد؟ در این میان، عده ای فلاح را برگزیده و در رسیدن به مقصد، از هیچ کوششی دریغ نمی ورزند. در بیابان، گر به شوق کعبه خواهی زد قدم سرزنشها گر کند خار مغلان غم مخور

در این مسیر، معتکفان تا بدانجا پیش می روند که زمزمه زیبای "إِلَهِی هَبْ لِي كَمَالَ الْإِنْقِطَاعِ إِلَيْكَ" به گوش جان می شنوند. پس خدایا به من کمال انقطاع به سوی خود را هدیه کن؛ یعنی همان رستگاری واقعی و فلاح حقیقی را. بنابراین اعتکاف و خلوت گزینی در منزل دوست نخستین گام برای رسیدن به این مقصد بزرگ انسانی است.

تعریف اعتکاف

کلمه اعتکاف از ریشه عکف است. اهل لغت برای این ریشه، معانی گوناگونی ذکر نموده اند. از جمله: رویکرد به چیزی با توجه و مواظبت، اقبال به چیزی بی آن که روی از آن برگردد، محبوس و متوقف کردن چیزی، اقبال و ملازمت بر چیزی از روی تعظیم و بزرگداشت آن، التزام به یک مکان و اقامت در آن، اقامت، ملازمت و مواظبت، حبس و توقف.

مجموع تعاریف بالا را می توان، در یک تعریف خلاصه کرد: "اعتکاف به معنی اقامت گزیدن در جایی است به طوری که فرد معتکف خود را محبوس و ملتزم به آن مکان بداند و این التزام ناشی از اهمیت و عظمت آن موضع باشد." بنابراین آنچه باعث تفاوت میان اعتکاف و سایر اقامتها می شود این است که در اعتکاف، یک نحوه توجه و رویکردی وجود دارد که مانع اشتغال فرد به امور دیگر، غیر از آنچه که به او روی کرده می شود.

اما تعریف اصطلاحی اعتکاف: امام خمینی (ره) در تعریف اعتکاف می گویند: "وَهُوَ اللَّبْتُ فِي الْمَسْجِدِ يَقْصِدُ التَّعَبُّدَ بِهِ وَلَا يَتَّبِعُ فِيهِ ضَمَّ قَصْدِ عِبَادَةٍ أُخْرَى خَارِجَةً عَنْهُ وَإِنْ كَانَ هُوَ الْأَحْوُطُ؛ اعتکاف، ماندن در مسجد به نیت عبادت است و قصد عبادت دیگر، در آن معتبر نیست. اگر چه احتیاط مستحب نیت عبادتی دیگر، در کنار اصل ماندن می باشد.

ارکان اعتکاف: ارکان عبادت یعنی اجزایی که اگر عمداً یا هوا ترک شوند، آن عبادت باطل می شود. اعتکاف نیز ارکانی دارد که عبارت اند از (1) نیت؛ (2) توقف در مسجد جامع شهر یا مساجد چهار گانه معروف؛ 3 کمتر از سه روز نبودن اعتکاف؛ (4) روزه دار بودن معتکف در ایام اعتکاف. توضیح بیشتر درباره ارکان و سایر شرایط اعتکاف در فصلهای آینده خواهد آمد.